

STORTINGET

Innst. 573 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Meld. St. 23 (2020–2021)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Musea i samfunnet

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innleiing

Musea våre er uttrykk for utviklinga av eit samfunn, sjølvkjensla i ein nasjon, standarden for ytringsfridom og demokrati i ein fellesskap. Museumsinstitusjonar er demokratiske berebjelkar, ein del av den avgjerande infrastrukturen for demokratiutøving og frie ytringar. Museumspolitikken legg difor grunnlag for ein del av vår felles danning.

Regjeringa ynskjer eit rikt og mangfaldig kulturliv med plass til mange stemmer, historier og perspektiv. Difor har regjeringa sett i gang eit krafttak for mangfald i deltaking, publikum og representativitet. Å lukkast med dette fordrar mellom anna aktive museum. Grunnleggjande museumsfaglege spørsmål er òg grunnleggjande samfunnsprospørsmål.

Musea er kunnskapsinstitusjonar. Kunnskap er makt. Musea har makt til å definera historisk verdi, historisk relevans, samtidig aktualitet og perspektiv på sanning. Museumspolitik er difor politikk for grunnleggjande samfunnsverdiar, og musea er samstundes med på å forma desse verdiane.

Målet med meldinga er å dra liner for utviklinga av museumssektoren i eit generasjonsperspektiv.

Musea må kunna handtera samansette interesser og utviklingsdrag. Samstundes må dei finna si form i ei tid der store globale utviklingsstrekk knytte til digitalise-

ring, klimautfordringar og endra samhandlingsmønstre, legg viktige premissar. Meldinga har som mål å sjå musea som samfunnsinstitusjonar med samanbindingskraft og grunnkompetanse som vil vera sentral og viktig i den vidare utviklinga av det demokratiske Noreg.

Stortingsmeldinga vert lagt fram i ei tid då covid-19-pandemien har sett djupe spor i samfunnet. Ein ting er dei tydelege økonomiske konsekvensane her og no, men det er òg gjort erfaringar i denne tida som kan få innverknad på korleis musea formidlar og kommuniserer utover, og korleis dei innrettar seg mot ulike grupper av besøkjande.

Meldinga har undertittelen Tillit, ting og tid. Dette er ikkje rapporteringskategoriar, men grunnleggjande storleikar som musea forvaltar.

Regjeringa vil med meldinga leggja til rette for at musea kan forvalta både tilliten, tinga og tida på vegner av, og til beste for, vår mangfaldige fellesskap, også gjennom neste generasjon.

1.2 Historisk og kulturpolitisk inngang til musea i samfunnet

Framvoksteren av museum som samfunnsinstitusjonar har røter både i framdyrking av kunnskap og forståing, og i kunnskapens rolle i maktutøving og samfunnsutvikling til ulike tider.

I kapittel 2 i meldinga vert det gjeven ein kort museumshistorikk og ei framstilling av museumsutviklinga i Noreg frå 1800-talet til i dag.

Proposisjonen peikar på at det mest markante grepet i den statlege museumspolitikken dei siste tjue åra kan seiast å vere artikulert i ABM-meldinga frå 1999 og i den etterfølgjande prosessen, som seinare har fått nemninga museumsreforma.

1.3 Vurdering av museumsreforma

ABM-meldinga målbar ein ambisjon om ei større omstrukturering av museumssektoren. Reforma har omfatta dei musea som har fått driftstilskot frå Kulturdepartementet. Museum under andre departement, slik som universitetsmusea og etatsmusea, er difor ikkje ein del av denne prosessen. Det er heller ikkje musea som får driftstilskot frå Sametinget

Reformperioden vert rekna over to periodar. Den fyrste vart avslutta med ei ny melding til Stortinget i 2009, Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying. Periode to kan seiast å gå fram til føreliggjande melding og vert oppsummert i vurderinga av reforma i meldinga.

I tillegg til tal frå museumsstatistikken og Norsk kulturråd, byggjer framstillinga i meldinga i all hovudsak på vurderingar og konklusjonar som Telemarksforskning presenterer i utgreiinga Museum og samfunn. En utredning om museenes samfunnsroller i lys av museumsreformen, tinga av Kulturdepartementet i samband med meldingsarbeidet.

Overordna konkluderer utgreiinga med at ein sidan reforma vart sett i verk i 2002, har sett ei utvikling av eit anna og på fleire måtar langt meir profesjonalisert museumslandskap. Dette viser seg gjennom styrkt økonomi, fleire tilsette, høgare aktivitet og meir samarbeid. Tala viser òg at voksteren i årsverk ved musea gjennom reforma har kome blant dei faglege tilsette. Samstundes har dei organisatoriske grepa gjeve nokre utfordringar, særleg knytte til eigarskap til samlingar og til det frivillige arbeidet.

Kulturdepartementet vurderer det slik at resultatene av museumsreforma er litt ulike i ulike regionar og i ulike institusjonar.

Departementet legg alt i alt til grunn at det i alle regionar og institusjonar i det nasjonale museumsnettverket i dag er betre føresetnader for vidare museumsfagleg utvikling, enn før reforma tok til. Det ser i augneblinken ikkje ut til at det store biletet er i endring når det gjeld tenleg innretting av einingar og formidlingsarenaer. Ytterlegare konsolideringar vil framleis kunna vera aktuelt i nokre regionar, men i store delar av landet tyder mykje på at ein no har eit greitt tal museumseiningar med statlege driftstilskot.

Gjennom ei samkøyring av elles ulike museumseiningar i eit nasjonalt museumsnettverk, som har fått fleire møteplassar og samhandlingsarenaer, ligg mykje til rette for vidare fagleg utvikling i sektoren som heilskap.

1.4 Musea i samfunnet fram mot 2050

At musea våre er sentrale aktørar i den grunnleggjande infrastrukturen for demokrati og frie ytringar, står fast. Regjeringa meiner at det også framover er dette som fyrst og fremst legitimerer at det offentlege engasjerer seg for museumssektoren. I dette er det særleg viktig å sikra mangfald og representativitet.

Regjeringa meiner at den vidare utviklinga av museumssektoren fram mot 2050 står overfor nokre store, grunnleggjande utviklingstrekk som grip inn i musea sitt arbeid på mange måtar. Globalisering og digitalisering endrar både tilgang til og samspel med omverda. Klimautfordringar og arbeidet for ei berekraftig framtid vil prega alle delar av samfunnsutviklinga.

Regjeringa ynskjer ein museumssektor som på best mogeleg fagleg grunnlag er offensivt retta mot omgjevnadane, profesjonell i arbeidsformer og faglege prioriteringar og søkjande i spørsmålsstillingar og innfallsvinklar. Det er òg avgjerande at musea aktivt søker partnerskap som legg grunnlag for solid økonomi forankra i ulike finansieringskjelder. Desse måla meiner regjeringa det einskilde museet, og sektoren samla sett, best kan nå gjennom:

- Solid kunnskapsproduksjon
- Relevant formidling
- Heilskapleg samlingsutvikling
- Trygg ivaretaking
- Aktiv samhandling

Dei sentrale aktørane i ei slik utvikling er musea sjølve. Profesjonell og solid drift er avgjerande for å få dette til. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringar, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfagleg kompetanse og godt samspel med andre aktørar, er sentrale styringsparameter for den framtidige museumspolitikken. Regjeringa vil leggja til rette for at musea framleis kan vera viktige og vitale samfunnsaktørar gjennom:

- Tydeleg forvaltning og treffsikre verkemiddel
- Kunnskapsbasert politikkutvikling

1.5 Solid kunnskapsproduksjon

Musea er kunnskapsinstitusjonar i brei forstand. Solid kunnskapsproduksjon er ein viktig føresetnad for utvikling av relevante formidlingstilbod. Det er eit mål for regjeringa å gjera kulturarven meir tilgjengeleg, mellom anna ved å styrkja forskings- og formidlingskompetansen i musea. Kulturdepartementet meiner at musea framover skal ha ei endå tydelegare rolle som kunnskapsinstitusjonar, knytt til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspel og kritiske perspektiv. Departementet forventar at musea i tida som kjem vidareutviklar denne posisjonen og arbeider for at kunnskapen når vidt ut i det offentlege rommet og det offentlege ordskiftet.

Prioriteringar og vidare oppfølging

- Fasa inn eit titals stipendiatstillingar til museumsforskning og knyta desse til ein eller fleire forskarskular for museumsforskning.

- Innretta ei søknadsordning for finansiering av museumsforskning. Ordninga skal rettast mot samarbeidsprosjekt mellom forskarar i museumssektoren og UH-sektoren.
- Sjå nærare på korleis forskinga i ABM-sektoren samla sett kan styrkjast og sjåast i samheng.
- Styrkja musea sitt arbeid med handlingsboren kunnskap og annan immateriell kulturarv.
- Utarbeida ein strategi for folkemusikk og folkedans, og i denne samanhengen sikra relevante lyd- og biletopptak m.m.
- La musea få høve til å digitalisera informasjonen om samlingane og gjera mest mogeleg ope tilgjengeleg for allmenta.
- Vidareføra brukar- og bruksundersøkingar for museum i det nasjonale museumsnettverket.
- Utvikla betre måleindikatorar for musea sitt kunnskapsarbeid.

1.6 Relevant formidling

Å formidla kunnskapen dei sit på til ulike brukargrupper, er ei hovudoppgåve for musea. I dette er det sentralt at det som vert formidla, vert opplevd relevant og interessant for alle dei ulike brukarane av musea. I tillegg må musea alltid utfordra seg sjølve på om dei når breitt nok ut, og om mange nok har høve til å ta del i formidlinga. Basert på kunnskapen og materialet musea har, kan dei gå inn i aktuelle problemstillingar i samtida og setja spørsmål under debatt. Relevant formidlingsarbeid vil framover ikkje minst vera tufta på samspel og aktiv dialog med brukarane om kva dei meiner er relevante tematikkar og relevante formidlingsformer. Ved å la nye røyster sleppa inn, kan historieforteljinga i musea inkludera eit større røynslemangfald.

Musea kan gje born og unge unike læringserfaringar. Musea når eit stort tal born og unge gjennom samarbeid med Den kulturelle skulesekken (DKS).

Kulturdepartementet meiner at den fysiske formidlinga i musea kan få ekstra kraft framover di meir gjennomgripande digitaliseringa av samfunnet vert. Den fysiske museumsvitjinga og den digitale formidlinga må utfylla kvarandre på måtar som styrkjer museumsformidlinga i stort.

Prioriteringar og vidare oppfølging

- Ha dialog med Sametinget for å leggja til rette for at dei samiske musea og musea i det nasjonale museumsnettverket utviklar fleire kontaktflater og samarbeid.
- Auka kunnskapen om musea sitt arbeid med å sikra tilgang for alle, gjennom tilpassa statistikkrapportering og breiare kunnskapsutvikling.
- Vurdera ein heilskapleg nasjonal strategi for tilgjenge, m.a. universell utforming, i musea.

- Sjå til at musea arbeider systematisk for å sikra mangfald i deltaking, medverknad og innhald i formidlinga.
- Leggja til rette for at musea vidareutviklar posisjonen som læringsarenaer i brei tyding, m.a. gjennom tettare samarbeid med vitskapelege miljø.
- Sikra at born og unge får møta kunst og kulturarv gjennom musea.
- Auka kunnskapen om føremålstenleg digital formidling ved musea.

1.7 Heilskapleg samlingsutvikling

Musea forvaltar store samlingar. I 2019 viste museumsstatistikken at det vart rapportert om 23 millionar gjenstandar og meir enn 39 millionar fotografi. 78 museum forvalta i alt 5 052 kulturhistoriske bygningar, og 34 museum forvalta totalt 80 teknisk-industrielle anlegg. 38 av musea forvalta 136 ulike kulturlandskap, med eit samla brutto areal på om lag 32 600 dekar, og 48 av musea hadde ansvar for om lag 3 360 dekar med hageanlegg. I tillegg til at musea forvaltar alt dette, har dei store samlingar av private arkiv. I 2019 utgjorde dette om lag 6 pst. av den totale arkivmengda. Utvikling og balansering av samlingane slik at dei på best mogeleg måte representerer utviklinga på det fagområdet det einskilde museet arbeider med, er avgjerande for god fagleg utvikling.

Utfordringa for musea ligg i å vera fagleg oppdaterte og merksame på tendensar som medverkar til at kulturuttrykk anten kan dominera eller verta marginaliserte. Dette er ei grunnleggjande museumsfagleg problemstilling, som føreset at musea har fagleg autonomi andsynes politiske og kommersielle interesser. Kulturdepartementet vil framover leggja vekt på at arbeid i nettverk, og andre former for samhandling, medverkar til meir koordinert samlingsutvikling. Målet er at arbeidet som musea i det nasjonale museumsnettverket samla sett gjer gjennom samlingsarbeidet, er dekkjande og balansert med tanke på mangfald og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Prioriteringar og vidare oppfølging

- Leggja til rette for ei samordna samlingsutvikling nasjonalt, som særleg ivaretek dimensjonar ved mangfald og representativitet.
- Sjå til at alle musea i det nasjonale museumsnettverket får på plass skriftlege avtalar for samlingane som den konsoliderte eininga forvaltar.
- Sjå til at dokumentasjons- og samlingsarbeidet ved musea medverkar til å nå ambisjonen om å styrkja musea som kunnskapsinstitusjonar.
- Utarbeida felles rettleiar for korleis musea skal handtera provenienslause gjenstandar som ikkje er mogeleg å spora til funnstad eller repatriera til opphavs- eller utførselsland.

- Leggja til rette for at samlingane ved musea vert digitalt dokumenterte i tilstrekkeleg grad til at samlingsutviklinga i sin heilskap kan gjerast i dei digitale miljøa.
- Leggja til rette for at musea, som del av eit større kulturfelt, aktivt medverkar til å byggja opp under FN's berekraftsmål.
- Fylgja opp bygningsvernundersøkinga ved å leggja til rette for prosjekt som medverkar til eit betre kunnskapsgrunnlag for den samla kulturhistoriske bygningsarven, mellom anna som del av kunnskapsgrunnlaget i kulturmiljøforvaltninga sitt arbeid med dei nye bevaringsstrategiane.
- Medverka til kartlegging av samiske gjenstandar i utanlandske samlingar.
- Vurdera tiltak for å tryggja ei god og samordna utvikling av samlingane innanfor det visuelle kunstfeltet.
- Leggja til rette for å gjennomføra Bååstede-prosjektet. (Avtale inngått mellom Sametinget, Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo i 2012 med ein intensjon om at samiske kulturhistoriske gjenstandar skal først attende frå dei to musea til seks samiske museum.)

1.8 Trygg ivaretaking

Det er viktig for regjeringa å verna om vår felles kulturarv og gjera han tilgjengeleg for eit breitt publikum. Ein føresetnad er at musea har tilfredsstillande vedlikehalds- og bevaringsressursar. Ulike gjenstandstypar krev ulike typar kompetanse og bevaringstilhøve, og det er musea sjølve som er dei beste til å vurdera dette. I dei seinare åra har det offentlege lagt vekt på å medverka til å betra tilhøva for museumssamlingane, gjennom å prioritera søknader om investeringstilskot frå museum.

Prioriteringar og vidare oppfylgning

- Vidareføra ein politikk som gjev musea tilstrekkeleg tilgang til handverkarar og annan bevaringskompetanse, og som sikrar samlingane gode fysiske bevaringstilhøve.
- Sikra at Nasjonalbibliotekets digitaliseringsløype for musea vert godt koordinert mellom, og at det skjer på ein måte som òg ivaretek Nasjonalbiblioteket sitt behov for effektivitet.
- Sikra at musea får ta del i langtidsbevaringssystem for digitale objekt i Arkivverket og Nasjonalbiblioteket.
- Innretta ei særleg satsing for heilskapeleg ivaretaking av bygningsarven.
- Styrkja det tverrfaglege samarbeidet ved å kartlegge behov og avklare ansvarsforhold for tilskotsordningar i dialog med andre sektorar, med sikte på best mogeleg samordning, og for å innretta verke-

midla mest mogeleg kostnadseffektivt og treffsikkert.

- Regjeringa vil sikra at flytande fartøy, tekniske og industrielle kulturminne og museumsjarnbanar, har føreseielege økonomiske rammer til drift, vedlikehald og formidling.
- Vidareutvikla samarbeidet mellom verdsarvsentera og dei involverte musea.
- Syta for at ulike tilskotsordningar medverkar til at den immaterielle og materielle kulturarven vert sett i samanheng.
- Gjennomføra tiltaksplanane Kystkultur og Kunst i nord.

1.9 Aktiv samhandling

Musea er ein del av den kulturelle infrastrukturen for eit sunt og levande demokrati. Dei er kunnskapsinstitusjonar og inngår saman med andre kultur- og utdanningsinstitusjonar i danning- og opplæringsprosessar for stadig nye generasjonar. Samstundes er dei sosiale møteplassar og stader for opplevingar og nye oppdagingar.

Dei seinare åra har me sett at forståinga av korleis eit museum samhandlar med verda rundt, har teke opp i seg ei meir aktiv rolle når det gjeld å ta opp utfordrande spørsmål, ta stilling og setja lys på dagsaktuelle problemstillingar. Dette er ei internasjonal utvikling og vart ikkje minst synleg i ICOMs forslag til ny museumsdefinisjon framlagt hausten 2019. Den nye definisjonen la vekt på musea si rolle som demokratiserande, inkluderande og polyfone stader for kritisk dialog om fortid og notid. Forslaget vekte stor debatt og vart ikkje vedteke i fyrste omgang, men illustrerer ei brei, internasjonal utvikling av museum som utoverretta og samtidsorienterte aktørar på fleire måtar enn tidlegare.

Kulturdepartementet meiner at musea framover må vera særleg opptekne av si eiga rolle som ein samhandlande aktør med samanbindingskraft på tvers av fagfelt, institusjonar, brukargrupper og interessentar.

Prioriteringar og vidare oppfylgning

- Vidareutvikla dei faglege nettverka og vurdera korleis oppgåva som ansvarsmuseum skal følgjast opp.
- Leggja til rette for meir hospitering mellom, nasjonalt og internasjonalt.
- Styrkja forskning og kunnskapsarbeid om musea og dei frivillige.
- Leggja til rette for samhandling og erfaringsutveksling mellom vitensenter og museum.
- Fylgja opp strategien for kultur og reiseliv frå ein museumsståstad.
- Leggja til rette for godt samspel mellom dei tre sektorane arkiv, bibliotek og museum.

1.10 Tydeleg forvaltning og treffsikre verkemiddel

Eit grunnleggjande prinsipp i norsk kulturpolitikk er at kulturinstitusjonane skal ha ei sjølvstendig stilling i relasjon til politiske styresmakter. Musea er fagleg autonome institusjonar. Museumspolitikken skal leggja til rette for at sektoren kan utvikla seg på ein god måte, men ikkje leggja føringar som grip inn i fagleg sjølvstende og innhaldsmessige prioriteringar. Likevel er det knytt forventningar, lovverk og kontrollrutinar til offentlege løyvingar. Dette gjeld òg for museumssektoren. Kulturdepartementet meiner at den beste måten å handtera denne balansegangen på, er tydeleg forvaltning, relevante verkemiddel og god dialog med sektoren.

Det vil i tida framover vera viktig å føra ein museumspolitik som utviklar verkemiddel som treffer heile sektoren, ubunde av forvaltningsansvar. Det er òg ynskjeleg å sjå nærare på løysingar som forenklar søknads- og rapporteringsprosessar. Vidare er det viktig å byggja større kunnskap om sektoren som heilskap. Dessutan er det eit mål å betra samhandlinga mellom museumsforvaltning og kulturmiljøforvaltning, og mellom sentrale aktørar i ABM-feltet.

Departementet meiner det må vera eit berande prinsipp for museumspolitikken at fagleg utvikling skjer i sektoren. Styresmakter og tilskotsgjevarar skal ha tillit til at musea sjølve er dei beste til å driva fagleg utviklingsarbeid og dei beste til å definera eigne behov.

Gjennom handsaming av budsjettsoknadar og dialog med sektoren ser departementet at på nokre område er det ynskjeleg med eit større lyft dei neste åra for å sikra representativitet og tilgang i heile landet

Departementet meiner at forvaltningsansvaret for museumssektoren overordna har ein struktur som fungerer. Til dømes har det stor verdi at universitetsmusea vert forvalta innanfor rammene av politikken for forskning og høgare utdanning. Det vert likevel tilrådd at forvaltninga av Forsvarets museum vert flytt frå Forsvarsdepartementet til Kulturdepartementet.

Departementet vil halda fram med å leggja til rette for årlege kontaktmøte med fylkeskommunane, der òg museumspolitiske spørsmål kan drøftast.

Det tyngste verkemiddelet i den norske kulturpolitikken er økonomiske tilskot. Driftsstøtte, søknadsordningar for tilskot, midlar til bygg, investeringar og sikring er dei viktigaste økonomiske grepa i museumspolitikken. Slik vil det òg vera framover. Samstundes kan ikkje det offentlege fullfinansiera museumssektoren. Økonomien i musea er avhengig av at dei utnyttar potensialet sitt for eigeninntekter på ulike måtar.

For regjeringa er det viktig å stimulera til auka privat finansiering av kulturlivet. Departementet meiner gåveforsterkingsordninga har fungert slik ho var tenkt og vore eit godt grep for å auka museum og andre kulturinstitusjonar sitt fokus på og arbeid mot private gjevarar.

Framover vil departementet byggja vidare på det nasjonale museumsnettverket i vidareutviklinga av sektoren. Departementet ser likevel at det krev nokre justeringar knytt til nettverket som ei overordna satsing, for å lyfta fagleg kvalitet og effektivitet.

Det er departementet si vurdering at det framleis er tenleg med ytterlegare samankopling av fagleg nærstående museum i same geografiske område. Det er fleire stader prosessar i gang som siktar mot dette og departementet vil fylgja opp slike initiativ gjennom dialog med dei aktuelle institusjonane og regionale og kommunale styresmakter.

Departementet meiner òg at det er tid for å leggja litt sterkare organisatoriske føringar på tilskota til musea i det nasjonale museumsnettverket. Departementet meiner det òg er grunn til å sjå nærare på krav til kompetanse i den samla museumsleiinga, til dømes når det gjeld forskning.

For å fylgja utviklinga i dei einskilde institusjonane vil departementet framover setja i verk kvalitative evalueringar på institusjonsnivå, nærare omtala i meldinga.

Norsk kulturråd har hatt ei sentral rolle i forvaltninga av museumssektoren dei siste ti åra. Meldinga gir ei oversikt over oppgåvene til Kulturrådet innafor museumssektoren. Departementet ynskjer at Kulturrådet framover byggjer meir kunnskap om sektoren som heilskap, òg om dei musea som er forvalta av andre enn Kulturdepartementet, og medverkar til å styrkja faglege bruer og samarbeid som kan medverka til fagleg vekst i heile sektoren.

Med sitt oversyn over sektoren har Kulturrådet eit godt utgangspunkt for å tilrå tiltak knytte til politikktviklinga. Dette er noko departementet ynskjer skal halda fram. I dette arbeidet ser departementet det som sentralt at Kulturrådet òg framover forvaltar frie prosjektmidlar, til dømes gjennom museumsprogram, forankra i behova sektoren har.

Prioriteringar og vidare oppfylgning

- Leggja til rette for ein heilskapleg forvaltning og formidling av forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistoria gjennom styrking av fagmiljøa i hele landet.
- I samarbeid med Forsvarsdepartementet setja i gang eit arbeid for å overføra Forsvarets museum frå Forsvarsdepartementet til Kulturdepartementet når saka er tilstrekkeleg førebudd, tentativt innan 2024.
- Byggja vidare på igangsett prosess for å styrkja kunnskapsproduksjonen innanfor marinarkeologien.
- Gjennomføra kvalitative, fagfellebaserte vurderingar av musea på institusjonsnivå.
- Setja i verk ei utgreiing om røynslene med covid-19-pandemien i museumssektoren.

1.11 Kunnskapsbasert politikkutvikling

Kulturpolitikk og forvaltning må til kvar tid byggja på solid og oppdatert kunnskap om kultursektorane.

Kulturdepartementet vil vidareutvikla musea som forskingsinstitusjonar gjennom satsing på rekruttering og meir forskingssamarbeid. Departementet vil vidare vurdere å utarbeida ein eigen forskingsstrategi for heile ABM-området og i samband med dette sjå nærare på FoU-mandata til eigne underliggjande verksemder og etatar, mellom anna knytt til arbeid med statistikk og heilskaplege datasett. Vidare vil det framover verta lagt større vekt på gode strukturar for museumsinstitusjonane sitt naudsynte bidrag til kunnskapsutviklinga gjennom god rapportering og levering av data, uavhengig av kva forvaltningsstruktur dei høyrer under. Det skal òg setjast i gang eit arbeid med å kvalitetsvurdere musea på institusjonsnivå.

Ein viktig del av ei slik utvikling er open tilgang på kunnskapen som vert produsert, og ny forskning som kjem til. Både musea og forvaltninga har her eit ansvar for å formidla og dela på mange ulike måtar og i ulike format og kanalar

Musea skal inngå i den offentlege samtalen med sin kunnskap og sine perspektiv. Ein viktig del av dette er at det òg finst ein velfungerande museumskritikk.

Å oppretthalda musea som tillitsberande kunnskapsinstitusjonar inn i ei ny tid er eit felles ansvar. Regjeringa trekkjer med denne meldinga liner for korleis dette best kan gjerast med hjelp av innsatsen til det offentlege. Ikkje alt lét seg likevel løysa gjennom politikk og forvaltning. Tilliten, tinga og tida er det musea sjølve, i samhandling og samforståing med det samfunnet dei inngår i, som til sjuande og sist må ivareta etter beste evne, på vegner av oss alle.

1.12 Spørsmålet om museumslov

Noreg har inga eiga lov om museum, men spørsmålet om i kva mon det bør lagast ei slik lov har vore ein del av det museumspolitiske ordskiftet i fleire tiår. I Granavolden-plattformen er museumslov nemnt som eit eige punkt, noko ein vil starta opp arbeidet med.

Innspela i samband med førebuinga av meldinga viser at sentrale aktørar i sektoren framleis ynskjer ei museumslov.

Argument for og mot ei lov i lys av innspela er gjennomgått i meldinga, og lovfesting av prinsippet om armlengds avstand er drøfta særskilt.

Kulturdepartementet peikar på at lovgjeving kan gje eit felt tyngd og status. Omsynet til det kommunale sjølvstyret og eit komplekst museumslandskap med eit breitt spekter av ulike forvaltningsmessige tilknytingspunkt, er likevel faktorar som må takast i betraktning om ein skal utforma detaljert og forpliktande lovgjeving på museumsfeltet. Alternativet, ei museumslov med overordna, abstrakte og generelle føresegnar, kan gjera

det vanskeleg for folk flest å skjønna kva ei slik lov har av konsekvensar.

Innspela frå sektoren, slik som behovet for å tydeleggjere museas ansvar, ansvarsdeling mellom museum og betre samkøyring mellom ulike forvaltningsnivå og departement, er viktige tilhøve som det kan vera gode grunnar til å sjå nærare på. Lovregulering er likevel eit av de sterkaste verkemidla forvaltninga kan bruka – og skal ikkje brukast utan at det på førehand er vurdert om den ynskta effekten kan oppnåast betre eller enklare ved bruk av andre verkemiddel.

Departementet i gang med å revidera kulturlova, og resultatet av dette lovarbeidet vil kunna få ein del å seia for ei framtidig museumslov. Departementet sin konklusjon så langt er difor at spørsmålet om ei museumslov ikkje kan avgjerast endeleg før arbeidet med revidering av kulturlova er avslutta.

1.13 Økonomiske og administrative konsekvensar

Alle tiltak og satsingar som er omtalt i meldinga kan handterast innanfor gjeldande budsjetttrammer for berørte departement, om naudsynt ved omprioritering av løyvingar til viktige tiltak.

Iverksetjing og gjennomføring av prosjekt og tiltak vil i all hovudsak skje ved bruk av eksisterande verkemiddel og administrative strukturar som alt er på plass.

Statistikken dokumenterer at i kjølvatnet av museumsreforma har talet på museumsfaglege stillingar auka, medan talet på administrative stillingar har stått stille. Denne avbyråkratiserande effekten vil det vera viktig å vidareføra dei komande tiåra med.

Det overordna siktemålet skal vera effektiv ressursbruk gjennom sterke institusjonar med brei fagleg kompetanse og med ei heilskapleg og gjennomtenkt organisasjonsform. Det nasjonale museumsnettverket skal gjerast endå betre – og institusjonane skal samarbeida i faglege nettverk.

2. Komiteens merknader

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, Marianne Haukland, lederen Kristin Ørmen Johnsen og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Olav Urbø, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, ser museene som viktige institusjoner i det norske samfunnet. Den store interessen fra mange aktører, ikke minst i komiteens høring 27. april 2021, viser at museene engasjerer, og at gode museer betyr mye. Innspillene har gitt

verdifulle bidrag til familie- og kulturkomiteens arbeid med museumsmeldingen.

Museene forvalter vår historie, de gir kunnskap og refleksjon og bidrar til ny viten, til demokrati og kultur. I et samfunn med stor informasjonsflyt, trenger vi informasjonskilder som vi har tillit til. Museene, med sin faglige dyktighet og formidlingsevne, gjør sine samlinger og kunnskap tilgjengelig for oss, og styrker identitet, mangfold, forståelse og grunnlaget for ny innsikt. Departementet beskriver fem overordnede mål for museumssektoren: solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, helhetlig samlingsutvikling, trygg ivaretaking og aktiv samhandling. Komiteen slutter seg til disse målene.

2.2 Museumsreformen

Komiteen konstaterer at museumssektoren har vært gjennom en lang reformperiode, først etter St.meld. nr. 22 (1999–2000) ABM-meldingen, og St.meld. 49 (2008–2009) Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, er tilfreds med at evalueringen viser positive utviklingstrekk for sektoren: Mange museer er konsolidert i større enheter, med bedre styring og større rom for faglig aktivitet. Departementet beskriver en sektor som er langt mer profesjonalisert, som har styrket økonomi, flere ansatte, høyere aktivitet og mer samarbeid. Veksten i årsverk har kommet blant de faglige tilsette, i tråd med det som var målsettingen for museumsreformen.

Flertallet ser samtidig at det er ulike strategier og erfaringer i ulike deler av landet. En reform må alltid tilpasses lokale forhold. Flertallet mener samtidig at erfaringer fra reformarbeidet må deles, slik at alle kan ta del i fordelene ved gode gjennomføringer og unngå de feilene andre har gjort. Flertallet noterer seg at departementet mener det fortsatt er deler av museumssektoren som med fordel kan inngå i konsolideringer for å få tilstrekkelig faglig kapasitet og tyngde. Flertallet deler dette synet. Departementet beskriver samarbeidet med fylkeskommunene som viktig i arbeidet med å utvikle museumssektoren, og flertallet slutter seg til det. Det er viktig at politiske myndigheter på ulike plan jobber sammen for en sterk museumssektor som kan nå de faglige målene for virksomheten.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har støttet museumsreformen og merker seg at reformen har gitt positive resultater i form av økt faglig styrking og flere sterke nettverk av museer i Norge. Disse medlemmer vil likevel understreke at selv om reformen i hovedtrekk har vært nødvendig, så har gjennomføringen

av den ikke nødvendigvis vært problemfri og uten negative konsekvenser.

Disse medlemmer mener det var bra at reformen hadde som prinsipp at hvert fylke kunne legge opp til en gjennomføring med lokale tilpasninger. Likevel viser det seg at modeller som fungerer godt i noen fylker, fungerer dårligere i andre. Telemarksforsknings evaluering av museumsreformen i Buskerud fra 2019 oppsummerer for eksempel situasjonen slik der:

«Museumsreformen har gitt positiv utvikling ved Drammens Museum og Blaafarveværket, mens Norsk Bergverksmuseum har blandede erfaringer. For avdelingene i Buskerudmuseet har museumsreformen vært negativ med to unntak: de har fått bedre lønn og flere kollegaer. Buskerudmuseet må karakteriseres som en dysfunksjonell organisasjon, med utfordringer på nærmest alle områder: museumsfaglige, økonomiske, arbeidsmiljømessige og strukturelle. Vi anbefaler ikke ytterligere konsolideringer for museene i Buskerud, men at det settes i gang tålmodige og museumsfaglig gode prosesser med tanke på både å omkonsolidere og fase ut avdelinger i Buskerudmuseet.»

Disse medlemmer viser til at det også i andre deler av Norge har vært blandede erfaringer med museumsreformen, og eksemplene handler ofte sentrum-periferi-konflikter innenfor de konsoliderte enhetene og driftsmodeller for de mindre museene. Dette har f.eks. skapt frustrasjoner både blant frivillige (som spiller en svært viktig rolle i arbeidet med de mindre museene) og museumseiere. Disse medlemmer viser til at det også har vært konflikter mellom de museene som har gått inn i konsoliderte enheter og de som har blitt stående utenfor.

Disse medlemmer minner om at Stortinget i 2017, i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:13 S (2016–2017), Innst. 196 S (2016–2017), enstemmig vedtok:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig vurdering av museumsreformen så langt og synliggjøre framtid utfordringer i et helhetlig museumstilbud.»

Disse medlemmer er skuffet over måten regjeringen har håndtert dette oppdraget på, og mener at museumsreformen bør få en uavhengig evaluering. Flere steder i Museums-Norge er det uro og frustrasjon over hvordan museumsreformen er gjennomført og de konsekvenser den har hatt. Disse medlemmer mener at museumsmeldinga i for liten grad tar dette inn over seg. Disse medlemmer mener at det er nødvendig å ta for seg målene i museumsreformen, slik de ble nedfelt i Stortingets behandling av St.meld. nr. 22 (1999–2000), og legge til rette for en systematisk evaluering av disse samtidig som man på uavhengig grunnlag vurderer hvordan de utfordringer som kommer fram, kan løses.

Disse medlemmer mener videre at det er klokt av regjeringen å legge opp til at ytterligere konsolideringer/sentraliseringer ikke bør presses gjennom nå, men at man heller bør satse på å forsterke samarbeid mellom eksisterende nettverk som har naturlige berøringspunkter – faglig eller geografisk. Disse medlemmer mener likevel at foreliggende museumsmelding lider under at den ikke bygger på en slik evaluering, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en ekstern og uavhengig evaluering av måloppnåelsen i museumsreformen hvor også utfordringer og forslag til hensiktsmessige justeringer i gjeldende konsolideringsstrategi kommer fram.»

Disse medlemmer minner særlig om at det er viktig å ha blikk for de mindre og ikke-konsoliderte museenes rolle i den forbindelse. En pågående museumsreform som ikke også gagnar disse museene, vil på sikt svekke en viktig del av tilbudet i Museums-Norge, noe som neppe er ønskelig gitt disse museenes store betydning i sine regioner og lokalsamfunn.

Om ovenstående forslag vedtas, mener disse medlemmer at det er riktig å utsette de varslede «evalueringer på institusjonsnivå» og i mellomtiden begrense seg til varsomme og lite kontroversielle endringer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, vil understreke betydningen det har hatt at museene har funnet sammen i større enheter. Dette gir muligheter til forsterket forskning, felles satsing på digitalisering, fellestjenester og magasin. Og ikke minst gir det større fagmiljø og sterkere faglig utvikling. Flere av høringsinstansene understreker dette, og regjeringen vektlegger dette i meldingen. Derfor mener flertallet at departementet sammen med regionale myndigheter må spille en aktiv pådriverrolle i å fullføre konsolideringen der museumsmiljøene fortsatt er for fragmentert og svakt. Dette er helt nødvendig for at de faglige visjonene for museumsarbeidet lykkes.

Dette har også betydning for museenes forskningsinnsats. Uio og UHR-museum skriver i sin høringsuttalelse at man i satsingen på forskning bør prioritere «konsoliderte museer med klare planer og ambisjoner for forskning». De understreker også at det bør stilles samme kvalitetskrav som øvrig forskning. Flertallet er enig i dette, samtidig som alle museer må ha mulighet til å søke på forskningsmidlene.

Komiteen viser til at Uio og UHR-museum understreker universitetenes og universitetsmuseenes viktige plass i oppfølgingen av meldingen. Blant annet kan disse institusjonene gi viktige bidrag i ulike samarbeidsfora innenfor ulike områder, som i kulturmiljøpo-

litikken og departementenes kulturarvforum. I høringsuttalelsene påpekes også mangelen på et marin- arkeologisk utdanningstilbud i Norge, og at det bør utvikles et nordisk og europeisk samarbeid for å sikre utdanning og rekruttering innenfor det marinarkeologiske feltet. Komiteen slutter seg til dette.

Frivillighetens rolle i Museums-Norge

Komiteen konstaterer at antall frivillige årsverk har stått stille gjennom perioden. Komiteen vil understreke at mer profesjonell styring og flere faglige årsverk ikke skal komme til erstatning for et nært samarbeid med frivillige. Både enkeltpersoner og lag og foreninger har et stort engasjement for mange museers formål og samlinger. Disse må gis gode muligheter for deltakelse og involvering også i en konsolidert og mer profesjonell museumssektor. Komiteen ser på de frivillige som en stor ressurs for museenes arbeid og som en viktig bro til samfunnet rundt museene. De kan bidra med innspill til utfylling av museenes samlinger, til formidling og til engasjement. Ikke minst når det gjelder ikke-materielle tradisjoner og kunnskap, kan frivillige spille en stor rolle. Komiteen mener dette arbeidet må vektlegges tyngre, og inngå i museenes rapportering med klare målsettinger om større frivillig involvering.

Komiteen ser med uro på museumsmeldingens statusrapport når det gjelder frivilliges engasjement ved våre museer, og da særlig rundt flere av de mindre, kulturhistoriske museene. Tradisjonelt har disse museene vært drevet av lokale entusiaster med omfattende kunnskap om historien i sitt lokalsamfunn, og som på en verdifull måte har bidratt til å skape interesse for den lokale historien og tradere kunnskap om sine respektive lokalsamfunn på bred basis. Disse miljøene har spilt en viktig rådgiverrolle overfor lokale folkevalgte organ, ikke bare i museale spørsmål, men også innenfor den bredere kulturarvssektoren. Det disse formidlerne eventuelt har manglet i form av akademiske meritter, har de til gangs tatt igjen i form av inngående lokalkunnskap, innsatsvilje og formidlingsglede.

Komiteen merker seg at regjeringen peker på at museumsreformen ikke har medført noen substansiell og varig vekst i antallet frivillig årsverk knyttet til museumssektoren, og at den veksten som kan spores enkelte steder, har vært knyttet til de konsoliderte museene. Komiteen har merket seg at regjeringen peker på at frivilligheten har fått en mer «utfordrende posisjon» etter museumsreformen idet den selv sier i meldinga:

«Etter gjennomgang av fylkesvise evalueringar og anna materiale konkluderer Telemarksforskning med at frivilligheita har fått ein meir utfordrande posisjon etter museumsreforma. Ofte handlar dette om problematikk knytt til delt eigarskap til samlingane mellom ulike eigarstyre og den konsoliderte eininga, men ikkje berre det. Utgreiinga viser òg at det i nokre museum er ei

ambivalent haldning til frivillig innsats, særleg knytt til tilhøvet mellom frivillig arbeid og profesjonalitet.»

Departementet sier også

«at konsolidering til større einingar nokre stader har utfordra dynamikken mellom frivillige og museet på måtar som ikkje har gagna nokon av partane. Det er døme på formidlingsarenaer som har mist lokal forankring i reformperioden.»

Komiteen noterer seg at departementet ønsker å vektlegge bruker- og bruksundersøkelser ved museene i tiden fremover, og slutter seg til dette. Komiteen mener at frivillighet burde få en egen plass ved utarbeidelsen av brukerundersøkelsen, for å kartlegge utfordringer i samspillet mellom museum og frivillighet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at regjeringen i for liten grad tar alvorhet i disse utfordringen inn over seg, og at museumsmeldinga i for liten grad foreslår endringer som kan skape vekst i det frivillige engasjementet rundt alle våre museer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre et høringsopplegg med frivillige knyttet til dagens museer og deretter på egnet måte fremme forslag i Stortinget om tiltak som kan stimulere til økt frivillig engasjement i alle deler av Museums-Norge.»

Disse medlemmer mener regjeringen i den forbindelse særlig bør bestrebe seg på å komme opp med et sett av tiltak som stimulerer de frivillige som er knyttet til de minste museene/museumsfilialene.

Komiteen viser til at mange små museer og steder av kulturhistorisk betydning i Norge holdes i live og gjøres tilgjengelig for befolkningen og besøkende gjennom frivillig innsats og dugnad. Engelbua museum, jaktenaustet og Temparken på Værlandet, Bulandet i Askvoll kommune, er i likhet med Tirpitz-museet i Alta og Norsk Radio- og Fjernsynsmuseum i Selbu, bare noen eksempler på slike museer og steder av kulturhistorisk betydning, som trolig ikke hadde vært tilgjengelig for allmennheten uten den frivillige innsatsen som ildsjeler i lokalsamfunnet legger ned, hovedsakelig uten godtgjørelse eller betaling. Komiteen hyller denne frivillige innsatsen, og mener at små lokale museer i distriktene ikke må glemmes eller dyttes bak de største museene i byene som ofte mottar de største pengesummene fra det offentlige.

2.3 Kunnskap og formidling

Komiteen konstaterer at besøkstallet ikke har økt i samme grad som antall ansatte og museenes bevilgninger. Komiteen mener at på tross av en viss økning, er det her et stort utløst potensial. Det interne faglige arbeidet, forskning og forvaltning er viktig. Men formidlingen til befolkningen må være bærebjelken i en god museumssektor. Komiteen mener derfor det må settes klare forventninger og mål til museenes arbeid med å nå bredere ut. Særlig gjelder dette arbeidet overfor barn og unge.

Komiteen slutter seg til målet om å gjøre den fysiske tilgangen best mulig tilrettelagt for alle grupper, og å vurdere en helhetlig nasjonal strategi for tilgjengelighet, blant annet universell utforming. Komiteen deler også departementets syn på at det er viktig å nå grupper som tradisjonelt har brukt museene mindre, som lavinntektsfamilier og minoritetsgrupper.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at det er alvorlig når besøksstatistikken viser en stor sosial skjevfordeling. Museene er en del av vår felles kunnskaps- og kulturarena og må være tilgjengelig for alle. Flertallet mener at flere museer burde utvikle gratis-tilbud, enten ved at tilgang gjøres permanent gratis, eller ved at man har perioder med gratis inngang, slik at alle sikres deltakelse. Den kulturelle bæremeisen, skolesekken og spaserstokken er også eksempler på gode satsinger hvor museene kan nå ut til alle, uavhengig av sosial bakgrunn. Flertallet mener det må settes klare mål for å nå ut til alle grupper, og at dette må være et av områdene hvor museene måles på resultatoppnåelse.

Komiteen konstaterer at forskningsarbeidet løftes som et viktig satsingsområde for museumssektoren framover: Museene og UH-sektoren må kobles tettere sammen og etablere bedre samarbeidsstrukturer, og departementet varsler at de vil se nærmere på hvordan forskning i ABM-sektoren samlet sett kan styrkes og sees i sammenheng. Samtidig varsler departementet at det i de kommende årene skal fases inn et titalls stipendiatstillinger til museumsforskning, innrette en egen søknadsbasert ordning for finansiering av museumsforskning og gjøre museenes forskningsresultater mer tilgjengelig. Komiteen slutter seg til disse målene og tiltakene.

Også immateriell kultur er en viktig del av museenes samlinger, og krever en egen forvaltning og formidling. Komiteen deler målet om en særskilt vektlegging av dette ansvaret, og museenes viktige rolle i å nå overordnede kulturpolitiske mål, særlig når det gjelder våre tradisjoner innenfor ulike utøvende kulturformer. Komiteen slutter seg til målet med å lage en stra-

tegi for folkemusikk og folkedans. Komiteen er også tilfreds med at departementet understreker betydningen av oppfølging av Stortingets vedtak om å prioritere den immaterielle kulturarven til urfolk og nasjonale minoriteter.

Komiteen vil legge særskilt vekt på potensialet som ligger i museenes bidrag til barn og unges læring. Gjennom museene kan teoretisk stoff synliggjøres og skape større nysgjerrighet og forståelse. Både materielle og immaterielle samlinger er relevante for en rekke læringsmål i skolen. Komiteen konstaterer at bare 37 pst. av museene har internettbaserte pedagogiske opplegg for barn og unge. Komiteen mener dette er for dårlig, og at bedre tilrettelegging for bruk av museene til læringsformål må være et viktig mål i museumspolitikken. Komiteen synes det er flott at mange barn og unge blir kjent med museene gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS), og slutter seg til regjeringens mål om å gi museum i det nasjonale museumsnettverket i oppgave å bidra til kompetansehevingen og veiledningen av relevante aktører innenfor DKS.

Komiteen viser til at meldingen synliggjør den digitale teknologiens tilstedeværelse på mange områder av museumsdriften, og peker på behovet for økt digital forståelse og kompetanse i museumsorganisasjonen fremover. Meldingen viser også at digitalisering er kompleks og krever ulike virkemidler for å styrkes.

Komiteen mener at det må satses mye sterkere på digital formidling. Nye generasjoner er for lengst vant til å hente informasjon og kunnskap på nettet, og er samtidig vant med profesjonelle digitale presentasjoner av innhold. Da kan ikke museumssektoren henge igjen i en verden hvor stoffet kun presenteres ved utstillinger i montre med forklarende tekst på veggen. Både i de fysiske utstillingene og ikke minst gjennom tilgang på nett må man presentere både materielt og immaterielt innhold på moderne, oppdaterte og pedagogisk gode måter. Dette må være et satsingsområde i museumspolitikken framover.

En satsing på digital formidling gir helt andre muligheter for at museene kan spille en mye sterkere rolle i undervisning. Komiteen mener at det er svært alvorlig når godt under halvparten av museene har digitale undervisningsopplegg og når lærerne forteller at oppleggene ofte ikke passer med deres behov. Komiteen mener at det må gjennomføres et eget prosjekt hvor alle relevante museer utvikler gode digitale læreverkøy innrettet mot skolens læringsmål.

Komiteen mener at dette må organiseres i et samarbeid mellom museumssektoren og utdanningssektoren, hvor Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet tar ansvaret for at prosjektet finansieres og gjennomføres.

I meldingen beskriver regjeringen at flere museer erfarer at den digitale formidlingen blir forsømt i alt det

andre digitaliseringsarbeidet. Komiteen mener at det er et svært viktig mål at museenes samlinger og kunnskap raskest mulig blir digitalt tilgjengelig på en god måte. Komiteen slutter seg til målet om at dette må gjøres gjennom godt samarbeid, slik at det ikke er for mange ulike systemer for digitalisering i museumssektoren, og at systemene samspiller med hverandre. Folk forventer å finne den informasjonen de trenger på nettet, og digitalisering gir store muligheter til å presentere innhold på en spennende og tilrettelagt måte. Komiteen understreker betydningen av dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enig med Norges museumsforbund om at digitalisering er for lite helhetlig behandlet i meldingen. Dette er en prosess som berører svært mange av museenes aktiviteter og som hadde fortjent større plass og større ambisjoner. Som Museumsforbundet understreker, kreves det kompetanseheving, nye verktøy og ressurser. Det er også nødvendig med tydelig ledelse slik at alle aktørene får til et effektivt samarbeid. Disse medlemmer kan ikke se at regjeringen i meldingen tar en slik ledelse. Digitalisering krever også ressurser. Det må settes klare mål for digitaliseringsarbeidet og gis tilstrekkelige rammer til at målene nås. Uio og UHR-Museum understreker at også Universitetenes databaser og e-infrastruktur er viktige bidrag i dette arbeidet, og disse medlemmer slutter seg til dette.

Komiteen viser til komitémerknad fra behandlingen av språkmeldingen i Innst. 253 L (2020–2021).

Komiteen viser til at det er eit mangfold av museum som arbeider med blant anna samiske språk, kvensk, romani, nynorsk og teiknspråk. Komiteen meiner desse musea kan samarbeide tettare for å formidle språkleg mangfald og å vere ressursar for språkdimensjonen av museumsarbeidet elles.

Komiteen viser til at regjeringa har varsla at det kjem ei ny museums melding der den språklege dimensjonen i kulturarven kan følgast opp av komiteen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Nynorsk forum påpeker i sin høringsuttalelse at museene kan spille en viktig rolle i å nå målene i språkloven. De viser til at museene har et viktig utgangspunkt for å drive språkdokumentasjon og -forskning, og at de som kunnskapsinstitusjoner kan styrke kunnskapen om språk i samfunnet og forvalte og formidle kunnskapen til ulike brukergrupper.

Flertallet mener at bevisste språkstrategier, og da særlig for nynorsk som er minst brukt, derfor bør være en del av museenes arbeid både når det gjelder kunnskapsproduksjon, forvaltning, formidling og i samarbeidsstrategier.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen i budsjettet for 2019 foreslo å gi tilsagn på 43 mill. kroner til realisering av et kvenmuseum i Vadsø (en avdeling av Varanger museum). Det nye museet ferdigstilles i disse dager og skal offisielt åpnes i august i år. I budsjettet for 2016 foreslo regjeringen 1,5 mill. kroner til Nord-Troms museum for å etablere en utstilling i Halti kvenkultursenter på Storslett.

2.4 Samlingsutvikling

Komiteen slutter seg til departementets mål om at alle museer i museumsnettverket sikrer seg skriftlige avtaler om eier- og ansvarsforhold til samlingene de forvalter. Komiteen er også enige i departementets mål om at alle museer må ha en gjennomtenkt strategi for hvordan samlinger skal vokse, og også for hvordan gjensstander eventuelt skal avhendes. Bare på denne måten kan man sikre en bærekraftig forvaltning av samlingene. Gode systemer for kartlegging og digitalisering av samlingene og klare prioriteringer i institusjonene er nødvendige verktøy for å lykkes med dette.

Komiteen ser fram til departementets varslede samordnede samlingsutvikling med mål om økt mangfold og representativitet. Departementet viser til at bygninger er en viktig del av samlingene i museene, og at kartlegging og tilstandsvurderingen av disse viser at også bygningsamlingene har for liten bredde og skjev geografisk fordeling. Komiteen slutter seg til målet om et større mangfold og geografisk bredde i bygningsamlingene.

Komiteen konstaterer at kunstmuseene skiller seg fra andre typer museer ved at de i større grad er en arena også for samtidens kunstproduksjon, og gjennom innkjøpsordninger spiller en stor rolle i utvikling av kunstfeltet. Komiteen deler målet om at museene som arbeider innenfor det visuelle kunstfeltet og kunsthåndverk har handlingsrom for aktivt å utvikle samlingene. Det er viktig at dette skjer på en måte som sikrer minst mulig nytt byråkrati slik at mest mulig av pengene går til kunstinnkjøp. Kunstmuseene administrerer allerede kunstinnkjøpsordninger, men har ofte lite penger å handle for. Økt støtte til disse vil kunne føre til mer innkjøpt kunst uten økte administrative kostnader.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, er glad for kompensasjonsstøtten som er gitt til museene i flere runder under koronakrisen. Dette har medført at museene er i stand til å planlegge utstillinger når det er mulig å åpne for publikum fullt ut.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at disse midlene er

gitt uavhengig av eieform og finansieringsgrad fra det offentlige. Disse medlemmer vil spesielt trekke frem innkjøp til kunst som har gjort at blant annet Museene i Trøndelag, Henie Onstad Kunstsenter og Drammens Museum for kunst og kulturhistorie har fått midler til innkjøp av kunst.

Disse medlemmer ser spesielt frem til åpning av Munchmuseet og Nasjonalmuseet som i løpet av det kommende året vil åpne for publikum i nye museumsbygg. Dette vil gi et stort tilskudd til reiselivsnæringen i hovedstaden. For budsjettåret 2020 ble det bevilget midler til 16 oppgraderinger/ nybygg til museene, som for eksempel Østfoldmuseene og museene i Akershus.

Komiteen mener det er viktig at ressursbruken innenfor museumssektoren kanaliseres på en måte som gir institusjonene utenfor Oslo en større andel av bevilgningene framover.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at siden starten på Kulturløftet i 2005 har museumssektoren fått en betydelig økning i bevilgningene. Flertallet konstaterer imidlertid at disse bevilgningene i økende grad har en svært skjev fordeling mellom hovedstaden og resten av landet. Mens Oslo i 2013 fikk rundt en tredel av Kulturdepartementets bevilgninger til museumsstøtte, fikk Oslo i 2021 nærmere 50 pst. av Kulturdepartementets og Kunnskapsdepartementets museumsstøtte. Flertallet mener at man i museumspolitikken i årene som kommer må ha en helt annen vektlegging på å sørge for å løfte museene i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at det nye Nasjonalmuseet i Oslo har en investeringsramme på 6,1 mrd. kroner. Til sammenligning er hele bevilgningen til museumsbygg utenfor Oslo i statsbudsjettet for 2021 på 130 mill. kroner. Med nivået fra 2021 vil det altså ta resten av Norge rundt 47 år å nå 6,1 mrd. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er riktig å gjennomføre det nasjonale løftet som et nytt Nasjonalmuseum betyr, men mener dette må følges med langttidig satsing på museene i resten av landet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets prioriteringer i det årlige budsjettarbeidet og våre alternative budsjett, samt til den formidable satsingen som ble gjort gjennom Kulturløftet i perioden 2005–2014. Gjennom Kulturløftet ble kulturens andel av statsbudsjett trappet opp til 1 pst. Dette muliggjorde en offensiv satsing som

bidro til betydelige investeringer i museumsbygg og styrking av museenes driftsmidler. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet vil gjennomføre et nytt kulturløft, der de statlige midlene i større grad enn i dag, kommer hele landet til gode.

Komiteen merker seg at KODE kunstmuseer og komponisthjem forvalter fire museumsbygg i Bergen sentrum, blant annet Lysverkbygget som ble sikret til museumsformål da BKK fraflyttet bygget på slutten av 90-tallet. Det ble gjort en provisorisk ombygging for at bygget kunne tas i bruk av Bergen Kunstmuseum under europeisk kulturhovedstad i år 2000. Men en omfattende ombygging for å gjøre Lysverket mer egnet til museum ble aldri gjort. Høsten 2019 ble det funnet asbest i kontorlokalene til KODE i byggets toppetasje slik at de måtte fraflyttes, og KODE har nå flyttet all kunst ut av bygget i påvente av bevilgninger til rehabilitering og asbestsanering.

Komiteen merker seg at det foreligger en mulighetsstudie som viser at en rehabilitering av Lysverket kan gi Bergen et moderne kunstmuseum i europeisk toppklasse og en ny kunstattraksjon midt i hjertet av sentrum og kunstgaten i Rasmus Meyers allé. Bergen kommune har allerede satt av 87 mill. kroner til prosjektet og jobber nå videre med mulighetsstudien i forbindelse med den planlagte asbestsaneringen som likevel må gjøres. De foreløpige kostnadsestimatene viser at prosjektet kan realiseres for rundt 200 mill. kroner.

Komiteen viser til at det over flere år har blitt dokumentert at statens andel av de offentlige bevilgningene til KODE er betydelig lavere enn for alle sammenlignbare museer i Norge.

Komiteen mener det er viktig at statens investeringer i museumssektoren kommer hele landet – også utenfor hovedstaden – til gode, og KODE som Norges nest største kunstmuseum trenger statens bidrag for å kunne realisere det nye Lysverkbygget som et moderne og attraktivt museumsbygg.

Komiteen mener derfor at staten bør bidra økonomisk til realiseringen av det nye Lysverket.

Komiteen merker seg det gode arbeidet ved Museet Tellevik kystfort. Kystfortet er et sentralt krigsminne i Bergen kommune tuftet på norsk forsvarshistorie tilbake til 1898 og fra okkupasjonshistorien 1941–1945. Museet disponerer landets største samling av artilleri og har utdeponert en betydelig samling fra Forsvarsmuseet. Museet eier og har digitalisert en samling på over 150 000 originalbilder fra siste krig. Sammen med film og lyd utgjør dette blant landets største private databaser. I 2015 hadde museet 16 000 besøkende. Beliggenheten ved Nordhordlandsbrua gjør området attraktivt for forbipasserende turister (3,5 millioner kjøretøyer passerer her årlig). De senere årene er 11 underjordiske bunkeranlegg restaurert og tre bygninger bygget på det 30

mål store krigsminnet. Et siste bygg på 250 m² er under bygging. Det gjenstår ca. 1,5 mill. kroner for å fullføre det nye museumsbygget inkludert utstillinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Stortinget har vedtatt og bevilget penger til oppstart av nytt museumsbygg for Norsk Skogfinsk Museum (NSM). Likevel er pengene ikke utbetalt, fordi regjeringen har satt som forutsetning at det faglige samarbeidet mellom NSM og Anno museum styrkes. Det er ikke oppnådd et slikt samarbeid til tross for initiativ fra Norsk Skogfinsk Museum. Disse medlemmer understreker at vedtaket om oppstart av nytt museumsbygg må bli realisert, og at andre aktører ikke kan hindre det.

2.5 Ivaretagelse

Komiteen viser til at Bygningsvernundersøkelsen fra 2019 viser at vedlikeholdet av mange bygninger er mangelfullt, og at en restaurering til en god tilstandsgrad er anslått å koste 3,2 mrd. kroner, og deretter et årlig beløp på 400 mill. kroner for å holde bygningene i stand. Komiteen konstaterer at dette er en forsømmelse som har gått over mange år, og mener det er et viktig mål å hindre ytterligere forfall i bygningsmassen. Departementet varsler at de vil vurdere tiltak for ivaretagelse av bygningsarven i årene som kommer. Komiteen mener dette er svært viktig for at viktige verdier ikke skal gå tapt, og for at samlingene skal komme nåtiden og kommende generasjoner til gode.

Komiteen slutter seg til målet om tilstrekkelig tilgang til håndverkere og andre med faglig bevaringskompetanse.

Komiteen mener også at det er viktig at museenes samlinger oppbevares på en trygg og forsvarlig måte. Senest i vår så vi hvordan uerstattelige gjenstander gikk tapt i brannen ved Egge museum, under SNK. Komiteen er enig i at en fornuftig strategi kan være at flere museer går sammen om fellesmagasin og samarbeider om forsvarlig oppbevaring og forvaltning. Komiteen slutter seg også til målet om en trygg langtidsbevaring av digitalt materiale, og at Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og Kulturrådet trekkes inn som samarbeidspartnere i dette arbeidet. Samtidig understreker komiteen statens ansvar med å sørge for tilstrekkelige bevilgninger til nødvendige sikkerhets-, bygnings- og magasininvesteringer. Komiteen vil understreke betydningen av at en sikker ivaretagelse av museenes samlinger er en viktig del av departementets dialog med sektoren.

Komiteen merker seg den nære sammenhengen mellom deler av museumssektoren og kulturmiljøpolitikken. Komiteen viser i den forbindelse til merkna-

der og vedtak i behandlingen av kulturmiljøpolitikken i Innst. 379 S (2019–2020).

Komiteen vil særlig legge vekt på hvordan museene spiller en sentral rolle i å holde kulturminnevern samt kulturmiljø i hevd. Deres rolle innenfor ivaretagelsen av håndverksradisjoner, rådgivning, formidling og koordinering mellom kulturinteressenter ble trukket fram i Meld. St. 16 (2019–2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken. Her ble det lagt vekt på museenes brede arbeid med og aktiviteter rettet mot vern og bruk av kulturminner og kulturmiljøer. Komiteen vil også peke på at mange museer selv er en del av slike kulturmiljøer eller er verneverdige bygninger i seg selv. Disse må derfor tas godt vare på for også i framtiden å være en sentral del av norsk offentlig forvaltning på kulturmiljøområdet.

Komiteen slutter seg til målet om å sikre forutsigbare rammer for å drifte, ta vare på og formidle de flytende fartøyene som forvaltes av museene, og de tekniske og industrielle kulturminnene og museumsjernbanene.

Komiteen mener at alle de tre skværriggerne som får tilskudd på statsbudsjettet – barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og SS Christian Radich – gjør en svært viktig samfunnsinnsats i sin kombinerte rolle både som flytende kulturminner og i sin funksjon som skoleskip, som tilfører våre ungdommer både utdanning og dannelse. De tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk. I dag tilbyr de et utvidet læringsprogram for ungdom.

Komiteen er glad for at regjeringen forrige år foreslo tilskudd på til sammen 50 mill. kroner til de tre skværriggerne for å bidra til å dekke kostnader til framskyndet vedlikehold, i en periode da de tre skoleskipene ble liggende uvirksomme til kai i forbindelse med koronasituasjonen. Stortinget støttet dette.

Komiteen mener det er viktig at museumsjernbaner og flytende fartøy sikres gode rammer framover. Gjennom dette arbeidet ivaretas en viktig del av vår kulturarv, men arbeidet er også kostnadskrevende. Det er gjennom bruk vi ivaretar og formidler denne arven på best måte, og da må rammene for vedlikehold og oppgradering være gode nok. «Nettverk for museumsbaner og jernbanehistorie» bør formaliseres som et faglig nettverk på linje med øvrige nettverk.

Komiteen mener det er viktig at vi tar vare på den teknisk-industrielle kulturarven. Her er det ofte store investerings- og vedlikeholdsbehov. Dette er en arv som kan gå tapt hvis den ikke ivaretas nå. Skal vi kunne forvalte og formidle denne delen av historien, er det viktig at disse kulturminnene er autentiske og viser hvordan de teknisk-industrielle anleggene ble brukt. Våre teknisk-industrielle anlegg forteller også om viktige deler av vår politiske og økonomiske historie, en historie-

kunnskap nye generasjoner trenger for å forstå nåtid og fremtid.

Komiteen understreker også den særskilte betydningen av ivaretagelsen av Norges verdensarv, hvor museer er sentrale i forvaltningen eller formidlingen av fire av disse, og arbeidet for å videreutvikle samarbeidet mellom museene og verdensarvsentrene.

Komiteen mener det også er viktig å fullføre arbeidet med å styrke arbeidet med marinarkeologiske kulturminner og skipsfunn.

Komiteen merker seg at departementet fremmer investeringer i museumsbygg gjennom ordningen for nasjonale kulturbygg i tiden som kommer. Komiteen slutter seg til dette.

Komiteen er glade for at man nå har fått en samlet tilstandsanalyse av de kulturhistoriske bygningene i hele landet. Dette er et godt utgangspunkt for målrettet oppfølging av utfordringer og god prioritering i årene som kommer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det store behovet for istandsettelse og vedlikehold av museenes bygningsmasse krever mer enn ord. Norges museumsforbund skriver i sin høringsuttalelse:

«Dessverre mangler det en konkretisering av tiltak og ekstra ressurser».

Disse medlemmer mener at det er helt nødvendig å sette konkrete mål og lage en konkret handlingsplan med økte ressurser for å istandsette bygningsmassen. Særlig er det viktig at de museene som nå er ferdig med konsolideringsprosessen, kan gå videre til det som skulle være fruktene av reformen med et løft for bygningsmasse, samlinger og faglig utvikling.

Disse medlemmer merker seg at museumsmeldinga gjentar et faktum som har vært kjent lenge, nemlig at det er svært store problemer med bygningsmassen ved de kulturhistoriske museene:

«Undersøkinga viser at vedlikeholdet av mange av bygningane er mangelfullt. Dersom dei 2 400 bygningane i dårleg stand skal restaurerast til god tilstandsgrad, er kostnaden estimert til 3,2 mrd. kroner. Etter det vil kostnaden vera om lag 400 mill. kroner årleg dersom ein skal halda den samla bygningsmassen i brukeleg stand. I overkant av 22 pst. av bygningane er freda, men musea fell utanfor dei tilskotsordningane Riksantikvaren forvaltar til slike bygningar.»

Disse medlemmer har merket seg at sittende regjering gjennom sine åtte år ved makten i liten grad har fremmet forslag som bedrer denne tilstanden, og at dette på mange måter minner om den temmelig lunkne oppfølgingen av 2020-målene i kulturminnevernet.

Disse medlemmer konkluderer foreløpig med at det er liten grunn til å håpe at sittende regjering vil ta tak i denne utfordringen på en skikkelig måte, gitt at alt som varsles i Museumsmeldingen er at regjeringen vil «vurdere tiltak for ivaretaging av bygningsarven i åra som kjem».

Disse medlemmer viser til sine respektive merknader til fjorårets kulturmiljømelding (Meld. St. 16 (2019–2020), Innst. 379 S (2019–2020)). Disse medlemmer vil særlig minne om de utfordringene som knytter seg til opprinnelige innlandsbygninger i tre som er flyttet til kystnære strøk med (stadig) fuktigere klima, behovet for ytterlige satsing på norsk kystkultur, samt de særlig store utfordringer som det samiske bygningsvernet står overfor. Det er også et stort behov for gode tiltak som styrker mangfoldsarbeidet og innsatsen for å hegne om kulturen til de nasjonale minoritetene, noe som også er et naturlig samarbeidsfelt for musems- og kulturmiljøsektoren.

Disse medlemmer vil særlig understreke den felles utfordringen med aktørene i kulturmiljøvernet og mange av de kulturhistoriske museene har når det gjelder tilgangen på kvalifiserte håndverkere til å vøle gamle bygninger. Disse medlemmer mener det er svært viktig å ta vare på tiltakene som stimulerer til samarbeid på dette feltet og utvikle disse videre.

Disse medlemmer vil likevel minne om at det er de mindre kulturhistoriske museer som spiller en viktig rolle i sitt lokalsamfunn selv om de i faglig sammenheng neppe kan likestilles med den innsats som ytes av større museer. Disse medlemmer mener at også denne typen museer er verdifulle som formidlere av lokal kulturhistorie, og at det også er viktig for staten å innrette virkemidlene slik at disse også kan styrkes.

Komiteen viser til det viktige arbeidet flere lokal-museer gjør for å løfte fram historien og identiteten som ligger i lokalsamfunnet, og viser til at Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum jobber med å fornye en basisutstilling med ulike deler av den lokale historien helt fra steinalder og fram til vår tid.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets merknader og forslag i samband med kulturmiljømeldinga, og de forslag som er lagt inn i Senterpartiets alternative budsjetter i perioden 2014–2021.

Komiteen viser til at departementet løfter frem to særskilte satsingsområder som bør prioriteres framover: satsinger som løfter kystkulturen og satsing på den visuelle kunstscenen i den nordligste landsdelen. Komiteen merker seg at seks prosjekter i første omgang prioriteres i kystkultur-satsingen: SKREI, The Whale, Holvikjekta, Fartøyvernssenteret i Norheimsund, Maritimt senter i Tungevangen og Formidlingsbygg for Vest-

Agder-museet med båthall og formidling av maritim historie. Komiteen slutter seg til disse satsingene.

I «Kunst i Nord» trekkes fem prosjekter fram: nye fasiliteter for utstilling og magasin for Nordnorsk Kunstmuseum i Tromsø, ny avdeling i Bodø for Nordnorsk Kunstmuseum, rehabilitering av bygningen for Riddo-DuottarMuseet i Karasjok, tilbygg for Savio-samlingen ved Grenselandmuseet i Kirkenes og et tilrettelagt lokale for Nordnorsk Kunstmuseum i Longyearbyen. Komiteen slutter seg til disse satsingene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til den planlagte videreutviklingen av Nordnorsk Kunstmuseum. Flertallet støtter dette og mener det er viktig for den nordnorske kunsten og dens kunstnere at museet får flere visningssteder under paraplyen NNKM. Flertallet mener det er viktig at planen om å fremskaffe større og mer tidsmessige lokaler for museet i Tromsø fullføres så raskt som mulig.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, mener at det er svært viktig at Nordnorsk Kunstmuseum får en oppgradering med nye visningsmuligheter og magasiner i Tromsø, og med en ny avdeling i Bodø. Dette flertallet vil understreke at den nye avdelingen i Bodø ikke må komme til erstatning for satsingen på Tromsø, men at prosjektene i Tromsø og Bodø må være en samlet og parallell satsing.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, konstaterer at flere høringsinstanser, blant annet Samisk kunstnerforbund, Norske Kunsthåndverkere Nord-Norge, Tromsø kommune og Finnmark og Troms fylkeskommune har tatt opp behovet for bedre styring i Nordnorsk Kunstmuseum.

Disse medlemmer vil i denne forbindelse påpeke hvor viktig det er å skape gode samarbeidsforhold rundt Nordnorsk Kunstmuseum, og at departementet må medvirke aktivt til dette.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, ber departementet også om å inkludere Sør-Troms museumssatsing «Nasjonalt senter for Ousider Art» i satsingen på «Kunst i nord».

Komiteen vil trekke frem Jektefartsmuseet i Bodin, Nordland, som sto ferdig med utstillinger i 2019 til en kostnad på 104 mill. kroner i et spleiselag mellom stat, fylke og kommune. Jektefartsmuseets utstilling forteller historien om hvordan jektene sto for nesten all frakt av varer fra Nord-Norge og store deler av vestkysten av Norge, i over 400 år. Jekta Anna Karoline er utstillingens hovedattraksjon og er et unikt kulturminne.

Jektefartsmuseet har laget en utstilling som byr på opplevelser og refleksjon, og inviterer publikum med på aktiviteter og en helhetlig opplevelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den kritiske situasjonen ved Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum som har et nasjonalt mandat for å ivareta kunsthåndverket. MiST er i gang med å utrede plassering og innretning på et nytt kunst- og designmuseum i Trondheim der både samlingen ved Nordenfjeldske og Trondheim kunstmuseum inngår, og disse medlemmer forventer at departementet følger opp dette i årene framover, slik at dette nasjonale oppdraget kan ivaretas på en god måte.

Komiteen viser til at kystkulturen er en viktig del av Norges kulturhistorie og identitet, og vil rose de mange ildsjelene og flotte initiativene langs kysten til å bevare denne delen av norsk kulturhistorie for fremtiden. Ishavsmuseet Aarvak i Brandal er et av mange eksempler på dette, og arbeidet med å restaurere ishavsskuta MS Polarstar er et annet eksempel. Komiteen merker seg imidlertid at restaurerte historiske fartøy ofte opplever kompliserte prosesser i møte med myndighetene når det gjelder nødvendige tillatelser for å sjøsette slike fartøy etter mange års dedikasjon, dugnad og innsats for å restaurere de. Komiteen mener at myndighetene bør vise stor velvilje og forenkle slike prosesser overfor aktører som velger å legge ned en stor frivillig innsats og flere års arbeid for å sørge for videre liv historiske fartøy som har vært en viktig del av norsk kystkultur.

Komiteen vil vise til mange spennende prosjekter for å løfter frem naturressursene til havs som del av den norske maritime kulturen, deriblant The Whale på Andøya og Skrei i Lofoten.

Komiteen viser til at havbruket som allerede gir Norge enorme inntekter, er det neste store løftet for kystkulturen. Uio og UHR-Museum viser til at satsingen på kystkultur også bør sees i sammenheng med hav som satsingsområdet innenfor forskning og utdanning. Komiteen deler dette synet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Norges museumsforbund i sin høringsuttalelse peker på at viktige dimensjoner ved kystkulturen mangler, særlig gjelder dette to områder: havbruk og kvinneperspektivet. Disse medlemmer viser til at planene om et nasjonalt havbruksmuseum, Ægir, lenge har stått klart til å bli realisert. Det er derfor helt nødvendig at denne delen av kysthistorien og realiseringen av Ægir er en del av satsingsplanen på kystkulturen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker betydningen av satsing på kystkultur, og ber regjeringen allerede i statsbudsjettet for 2022 sette av midler til oppfølging ulike investeringsprosjekt, som for eksempel nytt museumsbygg i Kristiansand for Vest-Agder-museet og Kulturnaustet ved Hardanger Fartøyvernssenter.

Komiteen viser til at Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum i flere år har jobbet for å få på plass nødvendig finansiering til å sette i stand den over 100 år gamle kutteren MK Vally, et vernet fartøy med en rik historie, og som fortsatt er sjøgående. Komiteen viser til at fartøyet trenger omfattende istandsetting, og at dersom dette ikke kommer på plass, må museet ta fartøyet på land.

Komiteen viser til at det har vært et betydelig etterslep på investeringer i museumssektoren og at behovene for nybygg og oppgraderinger er store.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det i perioden fra 2013 til 2021 er bevilget 1 303 mill. kroner til museer. Flertallet vil påpeke at det har vært en formidabel investering i hele landet, 60 museer er tilgodesett.

Komiteen vil spesielt trekke frem Norsk Bergverksmuseum på Kongsberg med prosjektet Jakten på sølvet, hvor museet lenge har arbeidet for å styrke arbeidet med sikring og formidling av den viktige historien knyttet til sølvverksdriften og myntproduksjonen. Prosjektet Jakten på sølvet omfatter produksjon av nye utstillinger og byggeteknisk oppgradering av Smeltehytta, Kongsberg Sølvverks gamle anlegg.

Komiteen viser til at det gjøres godt arbeid i mange museumsstiftelser, og at flere har betydningsfulle planer, slik som Kulturkvarartalet, som stiftelsen Perspektivet Museum i Tromsø jobber mot å etablere i et samarbeid med Tromsø Internasjonale Filmfestival(Tiff).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, og Kristelig Folkeparti, viser til at stiftelsen Perspektivet Museum i Tromsø fikk 206 250 kroner fra gaveforsterkningsordningen.

2.6 Samhandling

Komiteen konstaterer at målet i museumsreformen om å knytte museene sammen i faglige nettverk i stor grad er fulgt opp. Komiteen konstaterer også at det flere steder i landet er etablert fellestjenester for museene i regionen, og slutter seg til departementets syn om at dette har overføringsverdi til andre steder i landet. Komiteen støtter departementets mål om ytterli-

gere kompetanseutvikling blant annet gjennom hosi-teringsordninger.

Komiteen understreker den særskilte plassen de samiske museene har. Det er Sametinget som legger føringene for disse museene, og dokumentet «prinsipper for Sametingets museumspolitikk» beskriver denne politikken. Samtidig er det viktig at de samiske museene har anledning til full deltakelse i samarbeidet mellom museene i museumsnettverket, slik at disse også kan ta del i erfaringsutveksling og faglig samarbeid. Komiteen slutter seg også til målet om at den kunnskapen og samlingene de samiske museene besitter når ut til et bredest mulig publikum.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen i flere år har nedprioritert de samiske museene, blant annet gjennom å utelate dem fra studieturer for Museums-Norge, der målet var å diskutere fremtiden for norske museer. Disse medlemmer viser også til at regjeringen har valgt å i stor grad holde de samiske museene utenfor de kompenserende tiltakene for museene i forbindelse med covid-19.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti er glade for at regjeringen vil prioritere investeringer ved RiddoDouttarMuseat og Grenselandmuseet for å løfte samisk kunst, og er også glade for at Samien Sitje på Snåsa er under oppføring. Det er videre gledelig at regjeringen så klart i meldingen gir uttrykk for å ville gjennomføre Båastede-prosjektet og bidrar til kartlegging av samiske gjenstander i utenlandske samlinger.

Komiteen merker seg at mange museer bruker kunstnere i sitt formidlingsarbeid, både ved at kunstneriske verk blir formidlet og gjennom at kunstnere blir innleid til oppdrag. Komiteen er enig med departementet i viktigheten av at museene følger regel- og avtaleverk for kunstnere, og ser fram til at regjeringen kommer tilbake til dette i en egen kunstmelding.

Komiteen ser positivt på at det gis signal om å se på kollektive avtaler for bruk av kunst og kulturarv som knytter seg til bruk av opphavsrettslig materiale. Tilsvarende kollektive avtaler bør vurderes også for de opphavsrettslige avtalestrukturene for musikkfeltet.

Komiteen slutter seg til at også museene bidrar til målet om å trygge, ta vare på og gjøre verneverdige arkiv tilgjengelige. Komiteen ser positivt på muligheten for at Nasjonalbibliotekets digitaliseringskapasitet i Mori Rana også kan komme dette arbeidet til gode.

Komiteen slutter seg også til departementets vektlegging av gode samarbeidsforhold mellom museene og omgivelsene, blant annet andre kunnskapsinsti-

tusjoner, vitensentre, freds- og menneskerettssentre, organisasjoner, frivillige lag og organisasjoner.

Komiteen viser til at flere av høringsinstansene har påpekt at meldingen i liten grad omtaler internasjonalt samarbeid i museumsarbeidet. Blant annet understreker Kunstmuseumsnettverket at det er viktig at museene kan ta en aktiv rolle i internasjonalt kunst- og kulturliv og samtidig øke kunnskapen om norske kunstnere og norsk kunst. Internasjonalt samarbeid kan blant annet gi erfaringer og innspill til god museumsutvikling, nye formidlingsmåter, digitalisering og samlingsforvaltning, profilering av Norge og økt kjennskap til andre land, muligheter for forskningssamarbeid og faglig utvikling.

Komiteen er enige i at det internasjonale perspektivet er for svakt i meldingen, og mener dette området må løftes høyere i det videre arbeidet.

Komiteen merker seg at aktiv samhandling er en tydelig målsetting i museumsmeldingen, hvor museene inngår i den kulturelle infrastrukturen for et sunt og levende demokrati. Komiteen er videre kjent med Akropolis-visjonen i Rogaland, som innebærer et slikt unikt samarbeidsprosjekt gjennom nytenkende bevaring og utvikling av to av Stavangers eldste kulturbygninger og -institusjoner, Rogaland Teater og Museum Stavanger (MUST) og Arkeologisk museum. Visjonen er å utvikle et kulturelt høydepunkt der teater og museer av internasjonalt format beriker og gir gode publikumopplevelser. Samspill mellom vern, gjenbruk og nybygg vil skape attraktive teater- og museumsbygg som gir publikum scenekunst, kultur og kunnskap og som innbyr til opplevelser, innsikt og refleksjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, noterer seg at det er en betydelig kontaktflate mellom en stor del av museumssektoren i Norge og det arbeidet som mange av organisasjonene i Kulturvernforbundet utfører. Flertallet er glad for at disse organisasjonenes kompetanse og arbeidsinnsats vinner anerkjennelse, og at det i museumsmeldinga sies at regjeringen ser de frivillige kulturvernorganisasjonene som «en verdifull ressurs som må tas vare på fremover». Flertallet mener det er avgjørende at staten har tydelige mål om satsing på dette feltet også i museumssammenheng. Dette vil være i tråd med den politikken som er knesatt i forbindelse med både kulturmeldinga og kulturmiljømeldinga.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte legge frem forslag til konkrete mål og tiltak som kan styrke

samarbeidet mellom aktuelle museer på den ene siden og Kulturvernforbundet og dets medlemsorganisasjoner på den andre.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil også minne om svakheten som ligger i at kulturarvsektoren (hhv. kulturmiljøvernet og de kulturhistoriske museene) i statlig sammenheng sogner til to ulike departementer. Det vises i den forbindelse til merknader og forslag fremmet i samband med kulturmiljømeldinga.

Komiteen vil særlig peke på det store potensialet som ligger i samspillet mellom museum og reiselivsnæringen. De opplevelsene som museene kan tilby, er sentrale i en strategi for å utvikle reiselivsnæringen i Norge. Komiteen understreker at om dette skal lykkes, må museene legge til rette for at opplevelsene er attraktive og tilgjengelige, og at samarbeidet skjer i tråd med FNs prinsipper for bærekraftig reiseliv.

Komiteen viser til at reiselivet skaper arbeidsplasser over hele landet og er en særlig viktig næring for distriktene. Komiteen mener det må legges bedre til rette for turisme gjennom hele året, som gir grunnlag for helårlige arbeidsplasser, og vil fremheve museenes rolle i denne sammenheng.

Komiteen viser til at Kulturdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet i juni 2019 la fram en Strategi for kultur og reiseliv – Noreg som attraktiv kulturdestinasjon. Strategien har som mål å styrke Norges posisjon som kulturdestinasjon og øke den samlede verdiskapningen i norsk kultur og næringsliv innenfor bærekraftige rammer. Komiteen viser til at strategien er en del av oppfølgingen av reiselivsmeldingen Meld. St. 19 (2016–2017) Opplev Norge – unikt og eventyrlig. En del av oppfølgingen av denne har blitt liggende på is som en direkte eller indirekte konsekvens av koronapandemien. Men strategien har blitt fulgt opp i museumsmeldingen.

Komiteen viser til at bakgrunnen for strategien er at Norge har et variert kunst- og kulturliv og en rik kulturarv, og stadig flere turister fra inn, og utland vil oppleve kultur når de besøker Norge. Kombinasjonen av disse faktorene øker potensialet for verdiskapning i markedet for kulturturisme.

Komiteen viser til at potensialet for verdiskapning fra kulturturisme er stort, innenfor både kultursektoren, reiselivet og andre næringer. Og at bruker- og bruksundersøkelsene ved museene som ble satt i gang i forbindelse med meldingsarbeidet, skal videreføres. Komiteen mener dette er et viktig grunnlag for videreutvikling av samspillet mellom museumssektoren og reiselivet i tiden framover.

Komiteen viser til at det i en studie utført av Ipsos Marketing for Innovasjon Norge i 2017, dokumenteres

at Norge har et stort uforløst potensial for kulturturisme. Norge er primært kjent og anerkjent som naturdestinasjon. Markedet mangler kunnskap om og kjennskap til både norsk kultur og kulturarv, norsk mat og drikke samt de fleste andre sider av det norske samfunnet.

Komiteen viser til at såkalte «kulturister» er et svært lukrativt segment for norsk reiselivsnæring. Dette segmentet reiser hele året, har lange opphold og relativt høyt økonomisk forbruk hos lokalt næringsliv på stedet de besøker.

En sterkere satsing på kulturbasert reiseliv er vesentlig for å lykkes med å skape et mer bærekraftig, helårlig reiseliv. Regjeringen har selv pekt på viktigheten av å bygge Norge som en attraktiv kulturdestinasjon.

Komiteen viser til at i Bergensregionen spiller museene generelt, og Kode spesielt, en svært viktig rolle i dette perspektivet. Ifølge Kodes egne publikumstall er mer enn åtte av ti besøkende i høysesongen i et normalt år internasjonale tilreisende. Samtidig er særlig Trolldhaugen og Edvard Grieg etterspurt av internasjonale besøkende. En utbedring av Trolldhaugen vil koste kun en brøkdel av bidraget fra de lokale reiselivsbedriftene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har lenge påpekt regjeringens manglende satsing på reiseliv. Norge har et stort potensial for økt verdiskapning innenfor reiseliv, og disse medlemmer mener at det må en helt annen satsing for å realisere dette. Regjeringen må derfor styrke Innovasjon Norges reiselivssatsing, med vekt på reiselivsutvikling og norgesreklame, og gjennom dette også realisere samarbeidsprosjekter som gjør museene i stand til å bygge opp under reiselivsstrategien. Når museene bidrar til å trekke flere turister til en region, kommer den økonomiske gevinsten hovedsakelig andre aktører til gode. Museene må derfor tilføres ressurser for å være i stand til å fylle en rolle i å gi reiselivet et løft.

Komiteen viser til at De Historiske Hotel og Spisesteder ofte er spydspisser i turistsatsing mange steder. Komiteen mener at disse hotellene og spisestedene representerer viktig norsk kulturarv og ofte er museer i seg selv som bidrar positivt til bl.a. norsk reiseliv. Derfor må disse ha gode rammebetingelser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Dokument 8:233 S (2020–2021) om støtte til familieeide, historiske hotell og spisesteder.

2.7 Forvaltning og virkemidler

Komiteen konstaterer at regjeringen i meldingen understreker museenes selvstendighet som faglig autonome institusjoner. Komiteen slutter seg til prinsippet om at myndighetene ikke skal legge føringer som

griper inn i faglige selvstendige og innholdsmessige prioriteringer. Komiteen understreker at dette ikke betyr at det ikke kan stilles klare forventninger til rollen museene skal fylle. Grunnen til at fellesskapet bruker store summer på museene er den betydningen sektoren har for viktige samfunns mål som blant annet forvaltning og kunnskap om vår kultur- og kunnskapshistorie, opplæring av barn og unge, utvikling av ny kunnskap og bidrag til et velfungerende demokrati. Komiteen vil understreke at krav som å nå ut til et større publikum, legge til rette for opplæringstilbud til barn og unge, økt digitalisert formidling eller et nærmere samspill med reiselivsnæringen, ikke er i strid med prinsippet om faglig autonomi eller armlengdes avstand.

Komiteen slutter seg samtidig til at ansvaret for den faglige utviklingen må ligge hos museene selv. Samtidig er samarbeid et godt virkemiddel for faglig utvikling, og komiteen slutter seg til at det blir lagt større vekt på at alle museene utvikler planer og samarbeidsavtaler med andre. Departementet viser i den forbindelse til at det er viktig at alle enhetene i museumsnettverket har vilje og evne til å nå et faglig nivå som må kunne forventes av enheter som inngår i den statlige museums politikken. Komiteen slutter seg til dette synet, og at dette også kan medføre noe sterkere organisatoriske føringer i tilskuddene til museene. Komiteen slutter seg også til departementets mål om mer kunnskap om den kvalitative utviklingen i museumssektoren.

Komiteen viser til at regjeringen i hovedtrekk opprettholder organiseringen og etatsansvaret for ulike museer slik det er i dag, og slutter seg til dette. Samtidig anbefaler regjeringen at Forsvarets museer flyttes fra Forsvarsdepartementet til Kulturdepartementet, da regjeringen mener dette har god faglig begrunnelse og vil gi en større helhetlig forvaltning av Norges forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistorie. Komiteen slutter seg til dette, og ser fram til prosjektgruppens arbeid, med et tentativt mål om overføring innen 2024.

Komiteen mener det er viktig at forsvarsmuseene sikres samme inntektsutvikling som de andre museene, slik at de kan ivareta sin rolle som historiefremidler uten at det går på bekostning av midler til den spisse enden av Forsvaret.

Derfor har komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vært pådrivere for å endre finansieringen til forsvarsmuseene. Disse medlemmer viser til behandlingen av Langtidsplan for forsvarssektoren som ble behandlet høsten 2020, og Innst. 87 S (2020–2021) der regjeringen stemte ned forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet om å endre finansieringsmodellen for Forsvaret:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Forsvarets museer delfinansieres av Kulturdepartementet etter samme modell som Forsvarets musikk fra og med statsbudsjettet for 2022.»

Disse medlemmer er glad for at regjeringen nå snur og ønsker omlegging.

Komiteen viser til at krigens grusomheter, erfaringer og heltedåder er en viktig del av norsk historie, på godt og vondt, som vi både har en moralsk og historisk forpliktelse for å informere og bidra til reflektering over for fremtidige generasjoner. Komiteen vil trekke frem de mange museer og steder av krigshistorisk betydning over hele Norge som daglig formidler en viktig og mørk del av norsk historie til allmennheten. Trandumskogen minnested, Norwegian Spitfire Foundation på Kjeller, kanonmuseet i Kristiansand, Oscarsborg festning, Torås fort, Gjenreisningsmuseet i Hammerfest, Narvik krigsmuseum og Grini, Espeland og andre fangeleirer, er bare noen av mange slike steder rundt omkring i hele landet. Komiteen mener at Norge som nasjon har en særlig forpliktelse til å formidle krigshistoriens hendelser til kommende generasjoner.

Komiteen har merket seg det arbeidet som over flere år er nedlagt ved Norsk Luftfartsmuseum i Bodø for å etablere en utstilling om den kalde krigen. Prosjektet «Isfronten» har både militære og sivile dimensjoner. Komiteen legger derfor til grunn at dokumentasjon og formidling av dette viktige temaet fra vår nære fortid blir utviklet i et nært samarbeid mellom de samlokaliserte museene, det sivile Norsk Luftfartsmuseum (under Kulturdepartementet) og det militære Luftfartsmuseet, som er en avdeling av Forsvarets museer (under Forsvarsdepartementet).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen gjentatte ganger har vist til forskjellige utredninger av prosjektet siden 2014. Disse medlemmer viser også til Kulturrådets positive vurdering fra 2016. Disse medlemmer mener derfor at det nå er på tide at regjeringen følger opp dette. Disse medlemmer mener det er behov for å styrke dokumentasjon, bevaring og formidling knyttet til den viktige epoken den kalde krigen var for Norge, og ønsker å gå videre med dette prosjektet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen opprettholder Kulturrådets rolle som rådgiver overfor departementet og utviklingsaktør i sektoren, og ønsker å styrke Kulturrådets arbeid med å innhente og utvikle kunnskap om museumssektoren. Kulturrådet skal også videreføre systemet med programmidler som verktøy for faglig dynamikk og initiativ i sektoren, med vekt på prosjekt i de faglige nettverkene. Disse medlemmer slutter seg til dette.

Komiteen vil peke på at i utviklingen av museumspolitikken framover, er det viktig med et godt samarbeid mellom departementet og andre instanser. Dette gjelder særlig samarbeidet med fylkeskommuner og kommunene slik at vi får styrke i de samlede nasjonale museumssatsingene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at regjeringen fremhever at profesjonell og solid drift er avgjørende for utviklingen av museene. Disse medlemmer viser til at regjeringen har valgt å overføre ABE-reformens osthøvelkutt til kulturbudsjettet, som siden 2015 har bidratt med årlige kutt på 0,5 pst. i driftsbudsjettene til museene. Dette har redusert museenes handlingsrom, da de har store deler av sine budsjetter bundet opp i lønns- og personalkostnader.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at gaveforsterkningsordningen bidrar til å utløse større pengegaver til kunst og kultur, gjennom at pengegavene utløser en gaveforsterkning til mottakeren på normalt 25 pst. av gavebeløpet. Flertallet viser til at dette utløser private initiativ til finansiering for betydelige summer hvert eneste år. Ordningen har blitt et av de største formålene innenfor kultur, hvor det er utløst private gaver for flere hundre mill. kroner til kulturformål.

Flertallet vil påpeke at søkere til gaveforsterkningsordningen i 2020 ble tildelt i alt 152 mill. kroner. Regjeringens svært populære ordning ble opprettet for å få mer private penger inn i kulturen. Ordningen innebærer at private pengegaver blir forsterket med et statlig tilskudd på inntil 25 pst. av gavebeløpet.

Gaveforsterkningsordningen er et positivt puff til institusjoner og organisasjoner til å få inn flere midler. Mange av de private fondene og stiftelsene som har vært viktige aktører for kulturlivet i lang tid, har vært forbeholdt en liten del av Kultur-Norge. Flertallet mener at med gaveforsterkningsordningen har dette blitt tilgjengelig for mange flere. Tildelingene for 2019 viser at søkermassen aldri har vært større. I dag er det over 300 institusjoner som mottar midler fra ordningen, og mange av disse er førstegangssøkere.

Flertallet viser til at museene er en flittig bruker av gaveforsterkningsordningen, dette gjelder både store og små museer. I perioden 2014–2020 er det utbetalt 321 mill. kroner til 137 museer og stiftelser. Dette er midler som museene bruker til å forbedre egne ytelser og kvalitet ved nye innkjøp og nye utstillinger, og til flere utstillinger som kan nå ut til et bredere publikum.

Flertallet vil fremheve viktigheten av kreativ tenking og fokus på egeninntjening hos museer og kul-

turinstitutioner. Flertallet vil vise til at mange kulturinstitutioner er flinke på dette, deriblant Blaafarveværket i Modum, men mener at det fortsatt er mange som har en noe passiv holdning til potensial for økte inntektsmuligheter utenom offentlig støtte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at gaveforsterkningsordningen i hovedsak tilfaller organisasjoner og institusjoner som allerede er finansiert med gaver og tilskudd fra det private. Disse medlemmer var mot etableringen av ordningen og viser til at den rammer geografisk svært skjevt gjennom at den statlige innsatsen skaper økt ulikhet i kulturtilbudet i landet. Disse medlemmer mener at staten har langt bedre metoder for å gi tilskudd til kunst og kultur og vil avvikle ordningen.

2.8 Kulturlov

Komiteen merker seg at det er gjennomført et omfattende arbeid med å vurdere innføring av en museumslov, blant annet har mange aktører gitt sitt syn på dette gjennom Museumsforbundets spørreskjema. Komiteen konstaterer at regjeringen ikke vil konkludere i spørsmålet om en egen museumslov før arbeidet med å revidere kulturloven er avsluttet. Komiteen slutter seg til dette.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomføre et høringsopplegg med frivillige knyttet til dagens museer og deretter på egnet måte fremme forslag i Stortinget om tiltak som kan stimulere til økt frivillig engasjement i alle deler av Museums-Norge.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen på egnet måte legge frem forslag til konkrete mål og tiltak som kan styrke samarbeidet mellom aktuelle museer på den ene siden og Kulturvernforbundet og dets medlemsorganisasjoner på den andre.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen igangsette en ekstern og uavhengig evaluering av måloppnåelsen i museumsreformen hvor også utfordringer og forslag til hensiktsmessige justeringer i gjeldende konsolideringsstrategi kommer fram.

4. Komiteens tilråding

vedtak:

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og råar Stortinget til å gjøre følgende

Meld. St. 23 (2020–2021) – om Musea i samfunnet – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 27. mai 2021

Kristin Ørmen Johnsen

leder

Trond Giske

ordfører